

Література:

1. Балахтар В.В. Психологія становлення особистості фахівця з соціальної роботи. Київ. 2019. 595 с.
2. Чепелева Н.В. Формування професійної компетентності в процесі вузівської підготовки психолога-практика. *Актуальні проблеми психології*. К.: Інститут психології АНП України. 1999. Вип. 19. С. 271.
3. Шевченко О.М. Формування особистісної компетентності старшокласників. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. Вип. 5. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2012_5_51.pdf (дата звернення: 12.08.2018).
4. Шломін О.Ю. Особливості особистісної компетентності працівників підрозділів превентивної діяльності Національної поліції. *Право і Безпека*. 2018. № 4. С. 163–169. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2018_4_26.
5. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М., Изд-во Института психотерапии. 2002. С. 490.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-078-0-2>

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ АГРЕСИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Разводова Т. О.

методист

*Центр практичної психології, соціальної роботи
та здорового способу життя*

*КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
м. Харків, Україна*

Під агресивністю розуміють властивість особистості, що характеризується наявністю деструктивних тенденцій у сфері суб'єкт-об'єктних відносин, а під ворожістю – реакцію, що розвиває негативні емоції та оцінки людей та подій [1 с. 24].

З метою виявлення ступеня прояву форм агресивності та ворожості у підлітків було проведено дослідження за методикою А.Басса – А.Дарки.

В опитуванні взяли участь 1 733 учні 8-х класів закладів загальної середньої освіти.

Результати опитування подано нижче.

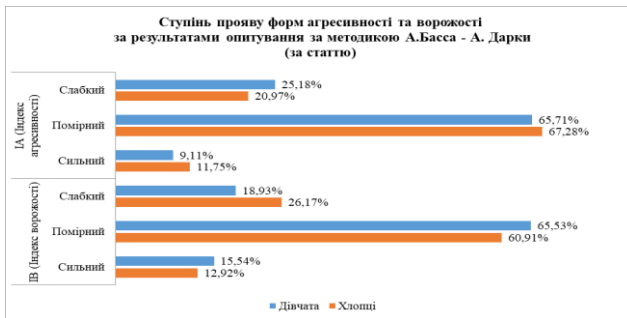
Більшість учнів 8-х класів мають помірний прояв агресивності (66,41 %) та ворожості (63,13 %). У понад 10 % учасників дослідження сильний ступінь прояву цих показників (відповідно 10,45 % і 14,16 %), а слабкий – у майже 23 % опитаних.

Аналіз результатів дослідження показав, що більша частина восьмикласників має помірний прояв всіх форм агресивності та ворожості. Причому найбільша кількість (55,18 %) – непрямой агресії, найменша (42,57 %)

– фізичної. Понад 50 % учнів мають помірний прояв вербальної агресії (53,11 %), негативізму (50,17 %), підозрілості (51,64 %), образливості (54,23 %), а майже половина (49 %) – роздратування та почуття провини.

Звертає на увагу, що значна кількість учнів 8-х класів (40,93 %) мають сильний ступінь прояву почуття провини, майже кожен четвертий – підозрілість, майже кожен п'ятий – фізичну агресію та роздратування. У найменшій кількості опитаних (10,19 %) сильно проявлена непряма агресія .

Діаграма 1

Аналіз результатів дослідження за рівнем навчальних досягнень показав, що помірний ступінь прояву агресивності та ворожості властивий більшості восьмикласників (понад 60 %) незалежно від їх рівня навчальних досягнень.

Серед восьмикласників, які мають помірний ступінь агресивності, більше учнів достатнього та високого рівня навчальних досягнень (на 7,19 %), а серед тих, у кого виявлений помірний ступінь ворожості, –

дещо більше школярів, які демонструють результати навчання початкового та середнього рівня (на 1,22 %).

Меншій кількості учнів достатнього та високого рівнів навчальних досягнень, ніж початкового та середнього притаманний сильний ступінь агресивності (на 5,04 %) та ворожості (на 1,26 %), і більший – слабкий (відповідно на 2,15 % і 2,47 %).

Понад 50 % учнів 8-х класів як із початковим та середнім, так і з достатнім та високим рівнем навчальних досягнень мають помірний ступінь прояву вербальної (52,67 % і 53,60 %), непрямой агресії (52,03 % і 58,78 %), роздратування (55,92 % і 54,53 %), підозрілості (52,35 % і 50,83 %), образливості (55,43 % і 52,87 %), майже 50 % – почуття провини. При цьому більша частина учнів, які мають достатній та високий рівень навчальних досягнень, виявляють помірний ступінь фізичної агресії (43,81 %), тоді як серед учнів із початковим та середнім рівнем навчальних досягнень майже однакова кількість тих, хто має слабкий та помірний ступінь зазначеної форми агресії.

Разом із тим більше учнів достатнього та високого рівнів навчальних досягнень, ніж початкового та середнього мають сильний прояв підозрілості (на 0,59 %) та почуття провини (на 2,62 %), а більше учнів початкового та середнього – сильний прояв фізичної (на 9,94 %), вербальної (на 0,59 %), непрямой агресії (на 0,39 %), роздратування (на 2,33 %), образливості (на 2,13 %).

Порівняно з учнями початкового та середнього рівнів навчальних досягнень більше восьмикласників із достатніми та високими результатами навчання мають слабкий прояв фізичної агресії (на 9,94 %), негативізму (на 2,33 %), роздратування (на 3,72 %), підозрілості (на 0,93 %), образливості (на 2,13 %). Однак меншій кількості таких учнів притаманний слабкий прояв непрямой агресії (на 6,36 %) та почуття провини (на 1,64 %).

Майже кожен третій учень незалежно від результатів навчання має слабкий прояв вербальної агресії.

Висновки

1. Більшість восьмикласників (понад 60 %) мають помірний прояв агресивності та ворожості.
2. Серед форм агресивності та ворожості у значній кількості восьмикласників (41 %) виявлено сильний ступінь прояву почуття провини. Майже кожен четвертий – має такий самий ступінь підозрілості, майже кожен п'ятий – фізичної агресії та роздратування.

3. Фізична агресія виражена більш сильно у хлопців, ніж у дівчат, а також притаманна більшій кількості учнів, які мають початковий та середній рівні навчальних досягнень.

4. Більше дівчат, ніж хлопців (на 7 %) мають сильний прояв підозрілості та почуття провини.

Література:

1. Чолаку А. І. Основні види дитячого мобінгу в школі / Чолаку А.І. // Могилянські читання – 2018 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти» : XXI Всеукраїнська наукова конференція : тези доповідей наукової конференції «Формування професійних компетентностей учнівської та студентської молоді в межах STEM-освіти» – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – С. 101–104.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-078-0-3>

МОЖЛИВОСТІ КОМПЕНСАЦІЇ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ЕМОЦІЙНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ У ПРИЙОМНИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Цумарєва Н. В.

*старший викладач кафедри психології та педагогіки
Кропивницький інститут Приватного вищого навчального закладу
«Університет сучасних знань»
м. Кропивницький, Україна*

Розробка та впровадження в Україні Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки [2] сприяє розвитку сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Проте, при вихованні таких дітей у прийомних сім'ях часто виявляються проблеми у фізичному здоров'ї, адаптації, поведінці, навчальній діяльності, сфері комунікації, психологічні проблеми та психічні порушення. Однією із причин виникнення даних проблем є емоційна депривація.

У загальному значенні під емоційною депривацією розуміється ситуація довготривалого перебування в емоційно збідненому середовищі та незадоволення емоційних потреб дитини. У вузькому значенні